

Gmina
FABIANKI

5

**NAJTAŃSZE
NA RYNKU**

196-25
DELFIN

54 232 60 00 NUMER BEZPŁATNY: **800 119 625** SMS: **665 919 625**

6

**HYDRO
SYSTEM**

Tomasz Paradowski

Szpetal Górny, ul. Osiedle Młodych 1A
87-811 Fabianki

tel./fax 54 237 12 46
kom. 603 740 719

**PRZEWIERTY
STEROWANE**

**STACJE UZDATNIANIA
WODY**

**PRZECISKI
PNEUMATYCZNE**

Dzieje terenów tworzących dzisiejszą gminę Fabianki związane są z historią ziemi dobrzyńskiej, której są częścią. Ziemia dobrzyńska to dobrze wyodrębniony obszar pomiędzy rzekami Wisłą, Skrwą i Drwęcą. Od strony zachodniej graniczy z ziemią chełmińską, od południa poprzez Wisłę z Kujawami, na północy z ziemią michałowską, a część wschodnia sąsiaduje z Mazowszem.

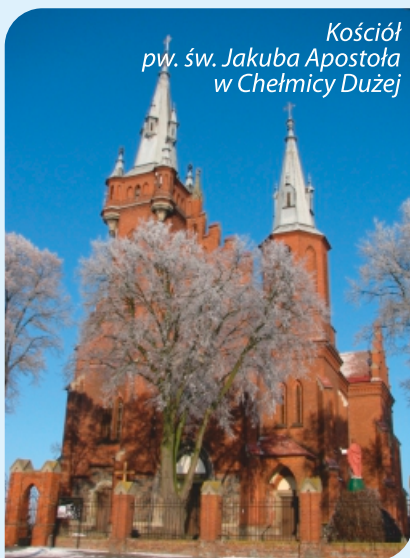
Początki historyczne tej ważnej dla historii Polski krainy sięgają wczesnego średniowiecza, prawdopodobnie wchodziła ona w skład państwa polskiego już na przełomie X i XI w. Źródła historyczne z tego okresu wspominają o istnieniu trzech grodów na tym obszarze: Dobrzynia nad Wisłą, Starorypina i Steklina. Ziemie były najeżdżane przez pogańskich Prusów oraz Litwinów.

Jeziro Chełmićskie

We wczesnym średniowieczu ziemia dobrzyńska, na mocy Statutu Bolesława Krzywoustego z 1138 r., należała do książąt mazowieckich. Wtedy zaczęła się ona kształtować jako jednostka administracyjna. W 1228 r. Konrad Mazowiecki osadził w Dobrzyniu zakon zwany braćmi dobrzyńskimi, który miał bronić tych ziem i wspomagać ekspansję chrystianizacyjną wśród Prusów. Bracia dobrzyńscy połączyli się wkrótce z Zakonem Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego, czyli Krzyżakami, jednak ziemię dobrzyńską udało się odzyskać mazowieckiej linii Piastów. Dopiero najazd krzyżacki z 1329 r. włączył ją pod zwierzchnictwo Zakonu. Na mocy pokoju w Kaliszu w 1343 r. kończącego na pewien okres polsko-krzyżacki spór terytorialny ziemia dobrzyńska wróciła pod panowanie Kazimierza III Wielkiego.

Potwierdzenie przynależności ziemi dobrzyńskiej do państwa polskiego przyniósł pierwszy (1411) i drugi (1466) pokój toruński. Ustąpienie niebezpieczeństwa krzyżackiego przyniosło tym obszarom szybki rozwój gospodarczy i kulturalny. Rozwijało się rolnictwo, rzemiosło, myślistwo, bartnictwo, produkcja węgla drzewnego. Swoboda żeglugi pozwalała spławiać Wisłą do Torunia i Gdańska drewno, produkty rolne i wytwory rzemiosła. Od XIV w. aż do 1717 r. ziemia dobrzyńska funkcjonuje jako odrębna jednostka administracyjno-terytorialna z własnym sejmikiem szlacheckim, mimo że nie posiada urzędu wojewody. Stolicą ziemi dobrzyńskiej i siedzibą kasztelana był Dobrzyń nad Wisłą, ale faktyczne funkcje społeczne pełniło Lipno.

Okres prosperity zakończył się dla ziemi dobrzyńskiej w XVII w. Potop szwedzki, a w początku XVIII w. niszczycielska wojna północna doprowadziły do zapaści społeczno-gospodarczej obszaru. Od 1717 r. do czasu włączenia do Prus stanowi on część województwa brzesko-kujawskiego, a następnie inowrocławskiego. W wyniku pierwszego (1772) i drugiego (1793) rozbioru Polski ziemia dobrzyńska została wcielona do Królestwa Prus, jako część prowincji Prusy Południowe. Na dalsze jej losy wpłynęły zawirowania wojen napoleońskich. Najpierw ziemia dobrzyńska weszła w skład utworzonego przez Napoleona Księstwa Warszawskiego, a następnie – po upadku cesarza Francuzów i kongresie wiedeńskim – stała się częścią podlegającego Rosji Królestwa Polskiego (gubernia płocka). XIX-wieczne dzieje ziemi dobrzyńskiej były odzwierciedleniem losu Polski pod zaborami, ze zrywami narodowo-wyzwoleńczymi i represjami zaborców, ale też z pracą organiczną i kultywowaniem

7

tel. 507 303 719
poczta@fotoanimo.pl
fotoanimo.pl

Fotobudka
Animacje
Atrakcje weselne
Organizacja przyjęć

8

Zakład Produkcyjno-Handlowy
ul. Gołębia 5, 87-800 Włocławek
tel. 54 236 06 86, www.rolmet.net

Producent artykułów gospodarstwa domowego: rolety wewnętrzne, skrzynki, donice, tubianki itp.

polskości. Wraz z odzyskaniem niepodległości w 1918 r. ziemia dobrzyńska weszła w skład II Rzeczypospolitej, najpierw w ramach województwa warszawskiego, a później pomorskiego.

W okresie prahistorycznym nad rzeką Chełmiczką i Świętym Strumieniem występowało osadnictwo ludności słowiańskiej. Przed powstaniem państwa polskiego obszar ten zamieszkiwały prawdopodobnie plemiona Kujawian, następnie wszedł on w skład państwa pierwszych Piastów.

Na początku XIII w. ufundowany został przez wojewodę łęczyckiego szpital (łac. hospitale), który został następnie przekazany cystersom sprowadzonym z Lubiąża. Fundacja ta dała początek miejscowości Szpetal. Osada borykała się z najazdami Prusów. W 1564 r. w Szpetalu istniała parafia i kościół parafialny.

Leżąca w ziemi dobrzyńskiej wieś Pabianki, której nazwę zmieniono później na Fabianki, swoje początki łączy ściśle z rodem Chełmickich herbu Nałęcz, którzy byli jej właścicielami aż do 1830 r. Nazwa rodu wywodzi się od jego siedziby w Chełmicy Małej. Jako pierwszy właściciel wsi Fabianki w 1559 r. wymieniany jest chorąży ziemi

dobrzyńskiej (według Herbarza polskiego Adama Bonieckiego). Wieś liczyła wówczas 4 łany, istnieją też wzmianki o funkcjonującej karczmie. W 1775 r. Fabianki liczyły 16 domostw zamieszkałych przez 84 osoby.

*Świetlica wiejska
w Skórznie*

Po śmierci Tadeusza Chełmickiego dobra zostały odziedziczone przez jego dwóch synów: Eustachego i Romana. Roman Chełmicki został w 1821 roku jedynym, i jak się okazało, ostatnim z Chełmickich dziedzicem Fabianek. Od 1830 r. właścicielem majątku została Joanna z Nałęczów, żona Romana.

Dalsze koleje Fabianek znaczą częste zmiany właścicieli. Około 1835 r. Joanna Nałęcz sprzedała Fabianki Walentemu Siemiątkowskiemu. W latach 1843-1848 majątek odkupił Jan Dreweton, a w 1862 r. przejął go jego syn Wilhelm Drewet. W 1883 r. Fabianki kupił Ludmir Franciszek Romocki, po którym odziedziczyła je dwójka dzieci: Franciszek Gabriel i Emilia Maria Julia. W 1894 r. majątek liczący około 981 morgów zakupił Rudolf Kryński, a później sprzedał jego części w 1901 i 1910 r. Część kupiona w 1910 r. przez żonę poety i prozaika Zdzisława Kleszczewskiego Paulinę Rychter została rozbudowana o nowe budynki dworskie. Kosztowna inwestycja wpędziła właścicielkę w długi i w 1929 r. nieruchomości została wystawiona na licytację przez Towarzystwo Kredytów Ziemijskich w Warszawie. Za sumę 500 tys. zł majątek nabyło Towarzystwo Akcyjne Fabryki Cukru „CHELMICA”.

W 1864 r. w związku z uwłaszczeniem chłopów władze carskie powołały samorządowe gminy wiejskie oddzielone od zwierzchnictwa właścicieli ziemskich (dziedziców). Trzy lata później powstała gmina Szpetal (Spethal, Szpital) z zarządem mieszczącym się w Fabiankach. Gmina wchodziła w skład obwodu lipnowskiego w guberni płockiej. Na czele gminy stał wójt, a organem uchwałodawczym gminy było zebranie gminne. Według danych z 1890 r. gmina Szpetal, obejmująca obszar dzisiejszej gminy Fabianki, liczyła 594 domy i była zamieszkiwana przez 5921 mieszkańców o zróżnicowanej strukturze narodowościowej i wyznaniowej (około 1300 ewangelików i 130 żydów).

Po odzyskaniu niepodległości Szpetal utrzymał status gminny aż do wybuchu II wojny światowej. Gmina wchodziła w skład powiatu lipnowskiego i województwa warszawskiego. W 1921 r. liczyła 8243 mieszkańców. Radę gminy oraz wójta, który stał na jej czele, wybierało na 3 lata zgromadzenie gminne. W 1927 r. z gminy wydzielono obszar dzisiejszego Zawisła (Szpetal Dolny), przyłączając go do Włocławka. W wyniku

9

USŁUGI TRANSPORTOWE KOPARKI

Sławomir Boruczkowski

tel. **698 193 998**

- **USŁUGI TRANSPORTOWE**
- piasek, żwir, ziemia, kruszywa
- **ROZBIÓRKI I WYBURZENIA BUDYNKÓW**
- **USŁUGI KOPARKO-LADOWARKĄ
I KOPARKĄ**
- **KRUSZENIE GRUZU**

10

**P
A
S
S
I
V
E**

BIURO RACHUNKOWE

Monika Piechocka

Biegły Rewident Nr 11206

Rozliczenia PIT, VAT, ZUS
Pełna i uproszczona księgowość
Badanie sprawozdań finansowych

ul. Wiślana 33D, Szpetal Górny
ul. POW 24/7, 87-800 Włocławek
tel. **602 252 450**

e-mail: monika124@poczta.onet.pl

reformy administracyjnej 1938 r. powiat lipnowski i gmina Szpetal zostały wcielone do województwa pomorskiego. Wspomnieć trzeba, że w okresie międzywojennym Szpetal zamieszkiwała liczna ludność niemiecka.

W czasie okupacji niemieckiej ziemia dobrzyńska została włączona do Okręgu Rzeszy Gdańsk – Prusy Zachodnie, rejencja kwidzyńska. Od zakończenia wojny do reformy administracyjnej w 1954 r. Szpetal Górny był ponownie gminą. Według spisu ludności z 1946 r. gmina wiejska Szpetal liczyła 7222 mieszkańców. W 1954 r. zniesiono podział gminny, wprowadzając gromadzkie rady narodowe. Obszar gminy Szpetal został podzielony między gromady: Szpetal Górny, Fabianki, Witoszyn Stary, Nasiegniewo i Barany (Lisek). Rok później wymienione gromady przeniesiono z powiatu lipnowskiego do włocławskiego.

*Sala gimnastyczna
przy Szkole Podstawowej
w Szpetalu Górnym*

W dniu 1 stycznia 1973 r. odrodziła się ponownie gmina Szpetal Górny, powołana do życia Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy Nr XVII/88/72 z dnia 6 grudnia 1972 r. Nowa gmina licząca wówczas około 5700 mieszkańców wchodziła w skład województwa bydgoskiego.

W 1975 r. wprowadzony został nowy dwustopniowy podział administracyjny Polski. Gmina Szpetal Górny znalazła się w obszarze województwa wrocławskiego, przyłączono też do niej dotychczasową gminę Bobrowniki z sołectwami: Bobrowniki Osada, Bobrowniki Pole, Polichnowo, Rybitwy, Bógpomóż, Gnojno i Lisek. Był to stan przejściowy, bo już w 1982 r. ponownie reaktywowano gminę Bobrowniki, jednak zgodnie z wolą mieszkańców do Bobrownik nie powróciło sołectwo Lisek. Taka jest geneza powstania stanowiącej ewenement na skalę nie tylko kraju eksklawy Lisek, która nie graniczy w żadnym obszarze z macierzystą gminą Fabianki.

W międzyczasie bowiem gmina Szpetal Górny zmieniła nazwę na obecną: gmina Fabianki. Wiązało się to z przeniesieniem siedziby urzędu gminy do nowego budynku w Fabiankach z dniem 1 września 1979 r. Odtąd wieś Fabianki jest centrum administracyjnym i usługowym gminy. W tym samym roku włączono do Włocławka część wsi Zarzeczewo.

Zmiany ustrojowe po 1989 r. dotyczyły też samorządów. Ustawa o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r. przywróciła samorządność sensu stricto na szczeblu gminnym. Kolejna reforma administracyjna kraju, która weszła w życie 1 stycznia 1999 r. wprowadziła trzy szczeble samorządu. Fabianki utrzymały status gminy i weszły w skład województwa kujawsko-pomorskiego oraz powiatu wrocławskiego.

W rysie historycznym gminy należy wspomnieć również najwybitniejszą postać pochodzącą z Fabianek – profesora Jerzego Pietrkiewicza. Pietrkiewicz urodził się w 1916 r. w Fabiankach, zmarł w 2007 r. w Londynie. Wojenne losy rzuciły go do Wielkiej Brytanii, gdzie podjął studia z literatury angielskiej i niemieckiej na Uniwersytecie St. Andrews w Szkocji. Po uzyskaniu doktoratu został wykładowcą literatury angielskiej w King's College w Londynie, a w 1964 r. został profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu w Londynie. Sławę J. Pietrkiewiczowi przyniosła twórczość literacka. Jako poeta, dramaturg i prozaik opiewał życie wsi dobrzyńskiej (od 1953 r. pisał w poznanym perfekcyjnie języku angielskim), a akcja jego anglojęzycznej debiutanckiej powieści *The Knotted Cord* rozgrywa się w Fabiankach. Pietrkiewicz uznawany jest za drugiego, po Josephie Conradzie, najwybitniejszego Polaka piszącego w języku Szekspira. Urny z prochami Jerzego Pietrkiewicza znajdują się na cmentarzu parafialnym w Szpetalu Górnym i Sanktuarium Maryjnym w Skępem.

www.wodbud-klinski.com.pl

WOD-BUD
KLIŃSKI

Usługi związane z instalacją, budową i modernizacją:

- sieci wodociągowo-kanalizacyjnych
- przepompowni ścieków - oczyszczalni ścieków
- stacji uzdatniania wody
- sieci ciepłowniczych

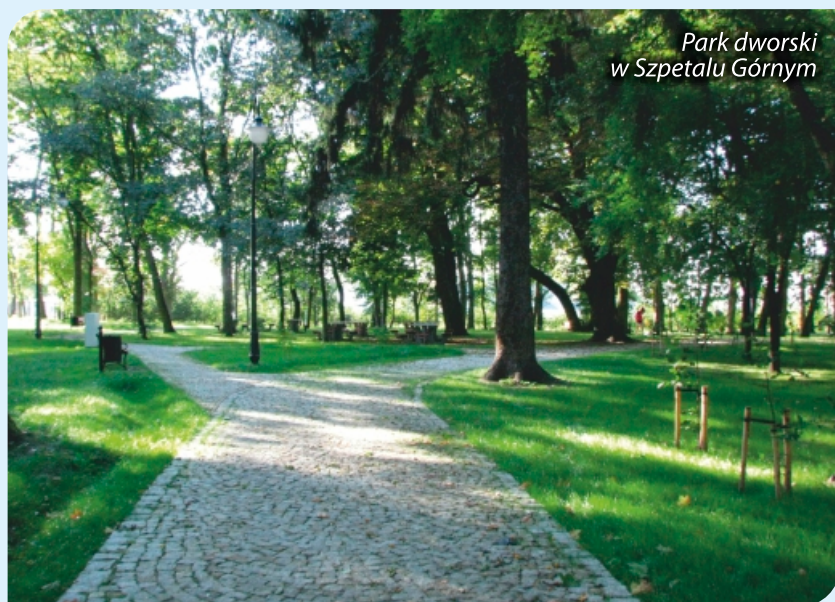
REALIZACJA PROJEKTÓW BUDOWNICTWA OGÓLNEGO

Nasiegniewo 62A/2, 87-811 Fabianki, tel./fax 54 255 02 47

Pozostałością bogatej przeszłości gminy Fabianki są zabytki materialne wymienione w poniższej tabeli.

Miejscowość	Obiekt	Czas powstania
Chelmica Duża	kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Jakuba	1906-1917
	zespół dworsko-parkowy, w skład którego wchodzi:	
	park dworski	XVIII w.
	dawna oficyna murowana i stajnia	1 poł. XIX w.
	dawna oficyna murowana i powozownia	1 poł. XIX w.
Fabianki	zespół dworsko-parkowy, w skład którego wchodzi:	
	dwór murowany	pocz. XX w.
	park dworski	XIX w.
	oficyna murowana	4 ćw. XIX w.
	rządcówka murowana	4 ćw. XIX w.
	obora murowana	XIX w.
	spichlerz murowany	ok. 1900
Nasiegniewo	zespół dworsko-parkowy, w skład którego wchodzi:	
	dwór drewniany	poł. XIX w.
	park dworski	1 poł. XIX w.

Szpetal Górny	zespół kościoła parafialnego, w skład którego wchodzi:	
	kościół parafialny rzymskokatolicki murowany pw. św. Józefa	1808-1809
	kościelnica murowana	1808-1809
	brama z ogrodzeniem murowana	4 ćw. XIX w.
	zespół dworsko-parkowy, w skład którego wchodzi:	
	lamus murowany – oficyna	XVI/XVII w.
	park dworski	2 poł. XIX w.
	budynek inwentarski – obora, chlew murowany, obecnie magazyn	1885
	stajnia z wozownią murowana, obecnie dom	1861-1888
Zarzeczewo Stare	dwór murowany	ok. 1890

*Park dworski
w Szpetalu Górnym*

Pomimo podejmowanych w ostatnich latach działań na rzecz przywrócenia blasku gminnym zabytkom (dwa etapy rewitalizacji parku dworskiego w Szpetalu Górnym) większość obiektów zabytkowych wymaga przeprowadzenia prac konserwatorskich lub restauratorskich. Gmina Fabianki w ramach zrealizowanego zadania – budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Szpetalu Górnym – podjęła działania dotyczące rekonstrukcji położonego w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły – renesansowego dworku, zwanego lamusem lub dworem wieżowym z drugiej połowy XVI wieku. Zmianie ulegnie dotychczasowy sposób użytkowania budynku z mieszkalnego na potrzeby szkoły i administracji.

Potencjał rewitalizacyjny ma także zespół dworsko-parkowy w Chelmicy Dużej, który – przy zachowaniu walorów zabytkowych – może zostać przystosowany do nowych funkcji społecznych. Całokształt zagadnień związanych z ochroną zabytków zostanie uregulowany w gminnym programie opieki nad zabytkami.

PPUPH ZOLTAR

usługi komunalne

Bogucin 46E

87-811 Fabianki

tel. 54 251 67 97, 505 133 526, 505 133 527

Wykonujemy usługi w zakresie:

- czyszczenia i udrażniania kanalizacji sanitarnej i deszczowej
- czyszczenia osadników, studni rewizyjnych, studni chłonnych, wpustów ulicznych
- czyszczenia separatorów tłuszczów i olejów
- wycinania korzeni w kanalizacjach
- czyszczenia oczyszczalni komunalnych
- czyszczenia przydomowych oczyszczalni ścieków
- wywozu nieczystości płynnych (opróżniania szamb)

Posiadamy sprzęt specjalistyczny typu „WUKO”:

- SPRZĘT SC-21 (ciśnieniowy) do udrażniania kanalizacji
- MECHANICZNE wycinanie korzeni w kolektorach
- SPRZĘT SW-21 do podciśnieniowego usuwania nieczystości gęstych z różnych głębokości
- SPRZĘT ASENIZACYJNY do opróżniania szamb
- POMPY SPECJALISTYCZNE do usuwania nieczystości płynnych z zalanych piwnic i innych pomieszczeń

Posiadamy pojazd specjalny KROLL RECYKLING

www.zoltar.com.pl

Bank Spółdzielczy w Kowalu

Spółdzielcza Grupa Bankowa

90 lat partnerstwa, tradycji i zaufania

Centrala Banku Spółdzielczego w Kowalu Oddział Kowal

ul. Piłsudskiego 42, 87-820 Kowal
tel. 54 284 22 12, 284 22 03

www.bskowal.pl

PLACÓWKI BANKU

Oddział Szpetal Górny

Szpetal Górny, ul. Włocławska 61, 87-811 Fabianki
tel. 54 237 12 01, 54 237 14 40

Oddział Baruchowo

Baruchowo 46, 87-821 Baruchowo
tel. 54 284 56 21

Oddział Chocień

ul. Sikorskiego 7a, 87-850 Chocień
tel. 54 284 60 14, 54 284 65 57

Oddział Lubień Kujawski

ul. Kościuszki 2a, 87-840 Lubień Kujawski
tel. 54 284 30 12, 54 284 30 64

Oddział Koneck

Koneck 22, 87-702 Koneck
tel. 54 272 20 13

Punkt Kasowy w Czerniewicach

ul. św. Antoniego 2, 87-850 Chocień
tel. 54 284 22 29

1

660 472 225

Cyprianka 14b

Dworek Pod Aniołem

Piękne wnętrza

Nowocześnie urządzone, klimatyzowane sale

Najlepsze jedzenie

Różnorodne menu, starannie dobrane składniki

Kompleksowa obsługa imprez

Imprezy rodzinne, imprezy firmowe;

W cenie: domowe ciasta, pieczone przez nas,
wybrane przez Klienta

Organizujemy catering z dojazdem do Klienta

Gorące, smaczne posiłki, przygotowane w dniu zamówienia

Imprezy plenerowe, zakładowe i rodzinne
we wskazanym miejscu

www.pod-aniolem.pl

2

COMBICO

Skład Handlowy
Eugeniusz Komorowski

PRODUKCJA
**FLAKÓW
WOŁOWYCH**
MROŻONYCH, CIĘTYCH

Szpetal Górny, ul. Płocka 21
tel. 48 502 670 081, tel./fax 54 237 17 06